

NÆRBULLETIN & MILJØ

EF-press mot Sveits og Østerrike

side 3

– IAEA bagatelliserer Tsjernobyl

side 5

«Light rail» i norske byer?

side 7

Nye Heidrun-planer

side 8

Tilspisset kraftdebatt

siste side

EF: Returpapir er viktigere enn klorutslipp

EFs regler for miljømerking av papir er rett rundt hjørnet. Forslaget, som ennå ikke er offentlig, skiller seg vesentlig fra de norske reglene. EF vil trolig prioritere resirkulering som et hovedkriterium, men er svakere på klorutslipp.

GUNNAR BOLSTAD

– Forslaget sendes ut på høring nå, sier Paul Wendell Jessen i den danske Miljøstyrelsen, som har hatt formannsvervet i arbeidsgruppa. – Vi har lagt stor vekt på energiaspektet, noe som fører til at returpapir får store plusspoeng. De norske reglene prioriterer ikke returpapir særlig høyt, sier Jessen.

Parametre

Mens den norske arbeidsgruppa har holdt seg til tre parametre, har EF-gruppa vurdert ytterligere to. Norge har konsentrert seg om utslipp av henholdsvis svovel, organiske stoffer og klor, mens EF-gruppa i tillegg har vurdert energiaspektet og avfallsproblematikken.

– Vi er nok litt strengere enn i Norge, sier Jessen. Når vi har tatt med energi/ressursspørsmålet, betyr det at resirkulerte fibre står sterkere. De som produserer med nye fibre må ha utrolig lave utslipp for å få miljømerket. Resirkulerte fibre får i utgangspunktet 2 poeng, mens jomfruelige fibre får 6. Setter vi grensen for miljømerket til 8, betyr det at de som produserer med nye fibre må holde seg innenfor 2 poeng på alle utslippene. Dette er mulig, men vanskelig. Trolig vil det lykkes for noen, dersom

man satser på en miks mellom returfibre og nye fibre, sier Jessen, og viser til at produksjon basert på nye fibre bruker tre ganger så mye energi som returfibre.

– Forslaget gjenspeiler forskjellen i verdisyn. Mens Europa ønsker mer gjenbruk, mener man i Norden at man har trær nok, sier Jessen.

EF-gruppa har bestått av danske myndigheter, europeisk papirindustri, forbrukere, miljøorganisasjoner og fagfolk.

– Ikke nødvendig

Professor Per Koch Christensen ved NTH i Trondheim har vurdert EF-forslaget: – De europeiske kravene er tøffere på returpapir, men våre er bedre når det gjelder klorutslipp. Norske bedrifter vil trolig ikke være aktuelle for EFs miljømerke, fordi ingen i dag produserer kopipapir av resirkulert masse. EF-forslaget gjenspeiler at deres store problem er avfallsmengden.

Christensen mener at EFs holdning til klorutslipp er altfor liberal: – Både norske og tyske bedrifter jobber knallhardt for å kutte klorutslippene helt. Om 15 år vil det ikke lenger være nødvendig å bleke med klor.

Separate krav

– I praksis innebærer ikke EF-

reglene større utslipp av klor for de bedriftene som ønsker å oppnå miljømerket, mener fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet.

– Selv om EF åpner for større utslipp av klor enn Norge er dette innenfor en ramme der ulike utslippsprodukter gir poeng som i sum ikke må overskride et gitt tall. I praksis vil ikke klormengden kunne bli større enn ved de norske reglene.

Treforedlingens bransjeorganisasjoner i Norge har hele tiden sagt at vi må vente på EF. Det EF nå gjør er å kjøre en bevisst proteksjonistisk politikk i forhold til sitt miljøstandpunkt, som gjør at ingen norske bedrifter vil kunne få miljømerket i EF-land, sier Killingland.

Naturvernforbundets fagsjef mener at det generelt må settes separate krav til produkter som er førstegangsprodusert og produkter som er gjenbruksprodusert.

– Vi er forberedt på at returpapir vil få større betydning, men det er viktig å presisere at det er en lang rekke forhold som har betydning for produksjon og bruk av papir. Vi angir ikke på at vi gjerne ville vente på EFs kriterier for miljømerking, sier konsernsjef Torstein Moland i Norske Skog, som ennå ikke har sett de foreslåtte EF-kriteriene.

NATUR OG MILJØ BULLETIN

UTGITT AV NATURVERNFORBUNDET

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: NMR (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Den tredje vei

– Mer enn noen gang i historien står menneskeheten overfor et veiskille. En vei leder til desperasjon og den ytterste håpløshet. Den andre veien fører til total utryddelse. La oss be om at vi får visdom til å velge riktig.

Slik uttrykker Woody Allen menneskehetens dilemma i sin «Speech to the Graduates». Allen spissformulerer den håpløshet og apati som mange føler i forhold til de monumentale miljøproblemer som vår generasjon er nødt til å løse dersom det skal bli levelige forhold for våre etterkommere.

Men millioner av mennesker, organisert i den internasjonale miljøbevegelsen, nekter å gi opp. Vår hjemlige filial, Norges Naturvernforbund, avholder sitt landsmøte denne uka. Det kan være en passende anledning til å oppsummere situasjonen.

Det lar seg dessverre ikke benekte at miljøproblemene på denne kloden blir stadig mer alvorlige. Og løsningene er stadig i det blå. Mens klimaet blir varmere, fortsetter internasjonale miljøbyråkrater å finslipe formuleringer til en klimakonvensjon i den hensikt å frita regjeringer for ansvar, i stedet for å pålegge dem plikt til handling.

Stadig flere dyre- og plantearter gir tapt i kampen for overlevelse. Årsaken er i stor grad menneskets rovdrift på naturen.

Havet fortsetter å lide under ødeleggende utslipp. Dyrebare ferskvannsressurser sløses bort og forurennes. Mennesket går bevisst inn for å påføre seg selv kreft og genforstyrrelser ved å bygge usikre atomkraftverk. Krig setter en stopper for miljøvernarbeid i sårbare områder.

Så går vel verden til helvete? Noen er så naive at de ikke tror det. De velger den tredje vei – aktiv kamp mot miljøødeleggelse i håp og tro på at de vil lykkes.

I Norge teller Naturvernforbundet nesten 50.000 naive sjeler. Deres representanter kan reise til landsmøtet i trygg forvisning om at de alltid har rett. Miljø-Gros offentlige retrett i Alta-saken – 10 år etter – er et kroneksempel på hvor sterkt miljøbevegelsen står på faktasiden.

Og stadig oftere får Naturvernforbundet rett. Vi vinner saker oftere enn før. CO2-avgiften er innført og vil øke. I løpet av et par år vil Halden-raktoren være nedlagt. Det er en voksende politisk støtte til jernbaneutbygging. Og ikke minst – forbrukerne spiller stadig sterkere på lag med miljøbevegelsen.

Naturvernforbundet driver bare med høringsuttalelser, skrev en hovedstadsjournalist forleden. Så feil kan man ta. Forbundets viktigste maktbasis ligger i de 150 lokallagene over hele landet. Ved å velge den tredje vei vinner disse lagene små seiere for miljøet – hele tiden. Det gir grunn til håp for framtiden.

NNVs landsmøte

Landsmøtet i Naturvernforbundet avholdes på Utøya i Tyrifjorden denne uka. Det mest kilne spørsmålet som skal drøftes, er hvordan organisasjonen skal forholde seg til EF-saken. I tillegg skal landsmøtet også behandle en politisk visjon – «de åtte veivalgene».

GUNNAR BOLSTAD

– Naturvernforbundet er organisatorisk, politisk, økonomisk og informasjonsmessig sterkere enn noensinne, sier generalsekretær Dag Hareide i Naturvernforbundet. Han frykter ikke at EF-debatten skal rive i stykker organisasjonen.

– EF-debatten er et svært åpent spørsmål. Organisasjoner av vår type vil helst unngå denne debatten. Jeg er litt fandenivoldsk. Det viktigste er moroa ved debatten – det den avfører ved refleksjon og engasjement er vel så viktig som resultatet. En meningsmåling viser at miljø er den viktigste begrunnelsen for EF-standpunkt, enten man sier ja eller nei, sier Hareide, som etter utstrakt reisevirksomhet og kontakt med grunnplanet i forbundet føler at stemningen i EF-saken er skeptisk eller direkte negativ. Et klart ja-standpunkt er trolig det eneste resultatet som kan utelukkes på forhånd.

– Det som er spennende i debatten er at vi trekker inn såpass mange andre grupper, NHO, småbrukarlaget og ikke minst danske og svenske representanter for miljøbevegelsen. Det blir mange folk man blir pent nødt til å lytte til, sier Hareide.

EF-debatten dras i gang på landsmøtet fredag, fortsetter på det store miljøverkstedet på lørdag og avsluttes med konklusjon når landsmøtet settes igjen på søndag.

Åtte veivalg

Landsmøtet skal også ta stilling til en politisk visjon – de såkalte åtte veivalgene. Veivalgene tar for seg naturarven, energi, samferdsel, landbruk og fiske, industri, finanspolitikk, forbruk og internasjonale spør-

mål. Hvert veivalg er konkretisert gjennom delpunkter, basert på en erkennelse om at man må si nei til noe for å kunne si ja til noe annet. Naturvernerne har lært at også statens penger må prioriteres.

– Med de åtte veivalgene viser vi en type bredde og helhet i vår måte å tenke på som viser at miljøbevegelsen har kommet dit at vi kan tegne konturer av et nytt samfunn, sier Hareide.

– Vi er pragmatiske og de åtte veivalgene er tunge og politiske og gir grunnlag for en samfunnsmessig helhetstenkning. Men de åtte veivalgene er også en bro over til en visjon.

Miljøverksted

Nytt av året er det store miljøverkstedet som arrangeres i tilknytning til landsmøtet. Tidligere har forbundet avholdt landsmøtene sine på folkehøyskoler eller hoteller, med begrenset plass. I år settes kursen for Utøya i Tyrifjorden, der teltleir gir muligheter for ubegrenset antall gjester. Selve landsmøtet foregår torsdag fredag, mens miljøverkstedet samler hundrevis av interesserte til seminarer, debatter og kultur i helgen. Søndag settes landsmøtet på nytt for å konkludere diskusjonene om EF og veivalg som har pågått på miljøverkstedet.

– Miljøverkstedet er en blanding av kultur, natur og samfunnsengasjement. Jo mer vi blir en folkelig bevegelse, jo mer kultur og mangfold trenger vi. Det blir en begrenset oppslutning i år, men dette kommer til å bli en sterk tradisjon og en begynnelse på at lokallagene får større plass i organisasjonen. Jeg håper at innen jeg slutter skal lokallagene være direkte representert på landsmøtet, sier Hareide.

EF-press mot Alpe-land

Det går mot kompromiss i forhandlingene mellom EF og Sveits/Østerrike om veitransport av gods.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Forhandlingene mellom EF og de to alpe-landene Sveits og Østerrike om gjennomgangstrafikk må sluttføres i løpet av juni. EF truer med å la være å undertegne EØS-avtalen hvis det ikke blir noen løsning på disse forhandlingene.

Sveits og Østerrike har strenge regler for trailertransport. Begge landene forbyr natt- og søndagskjøring. Sveits har i tillegg en grense for hvor tunge lastebilene kan være på 28 tonn. Dette er lavere enn det som er vanlig i andre land. Landene har i tillegg kvoteordninger som regulerer antallet trailere som kjører gjennom landene.

Økopoeng

Østerrike og EF diskuterer for tiden et system med «øko-poeng». EF skal få en viss kvote poeng, og etterhvert som trailerne kjører gjennom Østerrike trekkes det poeng. Hvor mange poeng som trekkes avhenger av hvor miljøbelastende traileren er.

– EF vil at veldig rene trailere ikke skal trekke «øko-poeng» i det hele tatt. Men vi ser på trailerne ikke bare som en forurensner, men som et miljøproblem i seg selv, sier Elisabeth Freytag til N&M Bulletin. Hun leder kontoret for europeisk integrasjon i det østerrikske miljøverndepartementet.

Hun legger til at mens EF vil regne poengene ut fra de miljøkravene som er satt, vil Østerrike regne ut fra hva som er

den best tilgjengelige teknologien.

Den sveitsiske regjeringen er ikke villig til å gi opp restriksjonene, men tilbyr EF å bygge en ny og bedre jernbanelinje gjennom landet forutsatt at EF bruker den til transitt-godset.

– Hovedproblemet er at vi ikke kan akseptere at antallet trailere skal øke, mens det er nettopp det EF vil, sier Elisabeth Freytag.

Det er meningen at det skal underskrives en miljøkonvensjon om Alpene til høsten. Arbeidet med transportdelen i denne konvensjonen er imidlertid lagt på is inntil forhandlingene med EF er sluttført.

– Greier vi ikke disse forhandlingene, blir det ingen underskriving av EØS-avtale i Salzburg 24. juni, sier Freytag.

Veitransport gir snøskred

Alpe-landene trues av snøskred som følge av økt gjennomgangstransport.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Økt trailertransport gjennom Sveits og Østerrike som følge av forhandlingene med EF vil føre til dramatisk økte miljøproblemer, mener miljøvernerne i de to landene. De frykter miljøkonsekvensene av at de to alpe-landene tvinges til å gi opp restriksjoner på tungtransporten. Skogsdød er et av problemene, et annet er støy.

– De bratte dalene har en enorm akustisk effekt. Støyen fra tungtransporten forsterkes og bæres lange veier, forteller Theresa Herzog-Zimmerman

som arbeider på de sveitsiske miljøorganisasjonenes felles kontor for europeiske spørsmål.

– Et annet problem er forurensningen. Konsentrasjonene blir svært høye nede i dalene. Konsentrasjonene av bakke-ozon ble overskredet 133 ganger i 1988, mens de ifølge luftkvalitetsreglene ikke skal overskrides mer enn en gang.

Sement erstatter trær

I de mest belastede områdene er skogen allerede blitt skadet. Skogbeltet over alpe-landsbyene fungerer som et naturlig skjold mot snøskred. De syke trærne blir imidlertid revet med av snømassene, og i enkelte områder frykter man at landsbyer må evakueres.

– Man har allerede begynt å bygge sementmurer for å erstatte de syke trærne. Økosystemet er svært sårbart og jordsmonnet veldig tynt. Når sko-

gen først har forsvunnet er det umulig å plante nytt på grunn av erosjonen, forteller Herzog-Zimmerman.

Sveitsiske miljøvernorganisasjoner har samlet nok underskrifter til å kunne kreve folkeavstemning om at alt transitt-gods skal over fra vei til tog. Saken har allerede vært stemt over i en av de mest belastede regionene, og hele 81 prosent stemte for forslaget. Men en avstemning for hele landet vil tidligst komme neste år, og miljøvernerne frykter at en avtale med EF vil binde Sveits.

I april møtte miljøorganisasjoner fra Alpe-landene EFs kommisjonær for transport Karel van Miert i Brussel. Han hadde liten forståelse for problemene i Alpene, ifølge miljøvernerne.

Uklare EØS-regler

Det er fortsatt uklart hvilke muligheter EFTA-landene får til å innføre nye, strengere miljøtiltak i en EØS-avtale.

– EFTA har lagt fram forslag til artikler som skal gi EFTA-landene rett til å innføre nye miljøkrav, men vi har ikke greid å få til noe kompromiss med EF ennå, sier Elisabeth Freytag. Hun leder kontoret for europeisk integrasjon i det østerrikske miljøverndepartementet.

– Vi må huske at poenget med det indre marked er å unngå handelshindringer. Antakeligvis får EFTA-landene mulighet til å utvikle deres egne lover så lenge det ikke står i motsetning til resten av regelverket.

Freytag sier at den østerrikske regjeringen har søkt om medlemskap fordi de vil ha innflytelse også. Hun mener EFTA-landenes innflytelse i EØS blir liten, selv om EFTA har fått gjennomslag for at EFTAs eksperter skal delta i arbeidet i EFs komiteer.

– Realistisk sett vil EFTA overta EFs framtidige lovgivning, derfor er det viktig å ha en påvirkningsmulighet. EFTA-landene kan si nei til at nye EF-lover skal innføres i EØS, men det er begrenset i hvor stor grad det vil skje.

Det er fortsatt åpent om EFTA-landene får delta i EFs miljøbyrå (EFs «SFT»). EFTA vil gjerne delta i miljøbyrået for å få et felles organ for å kartlegge og kontrollere forurensning i Europa. EF er imidlertid splittet i synet på når EFTA bør få komme med.

– Enkelte vil at EFTA først skal få være med når miljøbyrået er igang og formålsparagrafer og arbeidsområder er fastlagt. Dessuten er det endel som frykter hva andre land utenfor EF vil si hvis EFTA får være med helt fra starten mens for eksempel øst-europeiske land må vente, sier Freytag.

Gunnar Bolstad

Pessimistisk Havel

– Den økologiske situasjonen i Tsjekkoslovakia er fortsatt fortvilet, vi har ikke fått til nevneverdige forbedringer i året etter revulsjonen, sier president Vaclav Havel til N&M Bulletin.

ANDERS GJESVIK

President Havel mener tre områder er sentrale for å bedre Tsjekkoslovakias sterkt forurensede miljø: næringslivets struktur, samt valg av teknologi og energi.

– Industri som forurenser, må selv rydde opp. Men vår økonomi må bli så ren som mulig, slik at vi slipper å rense etterpå. Hittil har vi ikke fått til store forbedringer av miljøet, det vil ta lang tid og legge om industrien og energisystemet, sier Havel til N&M Bulletin.

Beskjeden miljøbistand til Tsjekkoslovakia

Under president Vaclav Havels Norgesbesøk ble det inngått flere nye avtaler om miljøsamarbeid mellom Norge og Tsjekkoslovakia. Men norsk miljøbistand er bare på rundt seks millioner kroner i året. En symbolsk sum i forhold til Tsjekkoslovakias miljøproblemer.

ANDERS GJESVIK

Under miljøvernavtalen mellom Norge og Tsjekkoslovakia ble det besluttet at Norge skal finansiere en studie av bruk av avfall fra nikkelverket i Bratislava. Verket har i dag en avfallshaug på seks millioner tonn. I første omgang er det norske bidraget på 700.000 kroner, men det er antydning at dette kan følges opp med millionbeløp senere.

Under samtalen ble det opprettet et norsk-tsjekkoslovakisk kontaktforum for energi og miljø. Forumet skal bedre kontakten mellom embedsmennene i departementene for energi og miljø. Det ble også bestemt at det skal holdes seminarer om lokalt miljøvernarbeid, energi-

økonomisering, samt et seminar om avfallsbehandling og vann- og luftforurensning.

Mange forslag

Men foreløpig er det svært små summer som blir brukt fra norsk side. På innværende budsjett bruker Norge bare rundt seks millioner kroner på miljøbistand i Tsjekkoslovakia. Miljøverndepartementet har mottatt 65 forslag om miljøtiltak fra Tsjekkoslovakia, som alle er avhengig av norsk finansiering. I tillegg kommer flere forslag om tiltak fra norske bedrifter.

– Forslagene fra Tsjekkoslovakia er en ønskeliste. Både norske og tsjekkoslovakiske myndigheter vurderer nå hvilke tiltak som er best egnet, sier spesialrådgiver Richard Fort i

Miljøverndepartementet.

Under besøket sa Norge seg villige til å garantere for et lån på 100 millioner kroner til Tsjekkoslovakia. Pengene skal brukes til generelle tiltak. Norge har også bevilget vel 300 millioner kroner til den europeiske utviklingsbanken for Øst-Europa, som blant annet skal finansiere modernisering av industrien i Øst-Europa.

Både lånet og bidrag fra utviklingsbanken kan føre til bedring i den tsjekkoslovakiske miljøtilstanden, men det er utrolig langt igjen. Tsjekkoslovakias hovedproblem er de store utslippene av svoveldioksid og nitrogenoksyder. Myndighetene har regnet ut hva det vil koste å redusere totalutslippet med bare 30 prosent: drøyt 4,6 milliarder kroner.

– Perestroika forverrer miljøet

– Vår økologiske situasjon vil garantert ikke bedres i perioden med overgang til markedsøkonomi i Sovjetunionen. Forurensningen vil trolig øke når vi får et mindre kontrollert marked i et fattig land, sier perestroika-økonomen Alexei Izyumov.

ANDERS GJESVIK

Økonomen og seniorforskeren ved det sovjetiske vitenskapsakademiet sier at dagens økologiske tilstand er forferdelig, og at den statlige innsatsen for å bedre situasjonen er svak. Men Izyumov tror situasjonen vil forverre seg i overgangperioden til planøkonomi.

– Det blir vanskelig med økologisk kontroll i et desentralisert økonomisk system. Statens ansvar svekkes, uten at

private overtar. I denne perioden er det viktig at vesten kobler økologiske krav til økonomisk hjelp, sier Izyumov til N&M Bulletin.

Håp om bedring

Izyumov ser de enorme skadene på naturressursene som et hinder for markedsøkonomien, men han tror dette perspektivet vil forsvinne i forhold til behovet for privatisering, avbyråkratisering og mentalitetsendring. Han mener at den jevne sovjet er opptatt av miljø-

jøvern, men ikke på bekostning av økonomisk vekst.

Izyumov anslår at Sovjet har gjennomført overgangen til markedsøkonomi i løpet av ti år.

– Når markedsøkonomien er gjennomført og stabilisert, håper jeg at de politiske partiene blir mer interessert i økologi. Jeg tror også vi får en bedre holdning til å ta vare på jordbruksarealene, når jorda er privatisert og bøndene er sikre på at de får beholde den, sier Alexei Izyumov.

– IAEA-rapport bagatelliserer

– Jeg tror at IAEAs anslag på 250 dødsfall som følge av Tsjernobylulykken er for lavt. Sovjetiske forskere har anslått 5000 drepte, jeg kan ikke se at de har noen grunn til å overdrive, sier forsker Edvard Stang.

ANDERS GJESVIK

Edvard Stang er tilknyttet Universitetet i Oslo, og ledet den første norske vitenskapelige delegasjonen som vurderte helse- og miljøskader etter Tsjernobylulykken.

– Alle anslag av dødsfallet etter Tsjernobylulykken er svært usikre. Når vi besøkte området var det ikke mulig å få vite noe om sykdomsutviklingen ved det enkelte sykehus. Da er det ikke mulig å uttale seg sikkert om det totale omfang. Men det er ingen tvil om at sovjetiske myndigheter har bagatellisert konsekvensene av ulykken. En forsker ved Tsjernobyl har anslått 5000 dødsfallet hittil. Jeg kan ikke se hvilke interesser han skulle ha av å overdrive, sier Stang.

På en FN-konkurranse nyligla den sovjetiske organisasjonen for Tsjernobyl fram tall som viser at 1 million mennesker har helse skader etter Tsjernobylulykken.

Mange krefttilfeller

– Mennesker som er utsatt for lav- og mellomdose av stråling

bruker flere tiår på å utvikle kreft, derfor skal vi være forsiktige med å fokusere på antallet dødsfallet så kort tid etter ulykken. Men det må ikke avdramatisere vår holdning til konsekvensene i dag.

Sovjetiske myndigheter har laget en liste over 600.000 mennesker som ble utsatt for betydelig stråling. Hensikten er at disse menneskene skal følges opp resten av livet.

– Ingen tvil om at dette er en papirtiger. Vi så hverken sykehusutstyr eller andre ressurser som tyder på at sovjetiske myndigheter har muligheter til å følge opp de strålerammede.

–IAEA er politisk

Det internasjonale atomenergi-byrået IAEA har gjennomført en studie av skadene etter Tsjernobylulykken. Her konkluderes det med at angst og stress er et større problem enn direkte helseskader fra den radioaktive strålingen, og anslår antall drepte til maksimum 250. Stang er svært kritisk til IAEAs studie.

– Debatten om skadevirkningene etter Tsjernobyl er også

politisk. Det er veldig sterke økonomiske, militære og energipolitiske interesser som påvirker debatten. IAEA har en formålsparagraf om å fremme bruken av atomkraft, og er derfor preget av energipolitiske interesser. IAEA har unnlatt å stille mange viktige kritiske spørsmål til sovjetiske myndigheter.

Baarli

Stang reagerer på at direktør Baarli ved Statens institutt for strålehygiene har stått fram i media og bagatellisert konsekvensen av Tsjernobylulykken.

– Jeg håper at uttalelsene hans er satt på spissen i pressen. Det er ingen i fagmiljøene som har nok kunnskaper til å avvise skadene etter Tsjernobylulykken. Konsekvensen av en slik avvisning er at forskningen på dette området blir stanset. Det fører igjen til at vi ikke utvikler en bedre beredskap til framtidige ulykker. Vi må se i øynene at fredelig bruk av atomkraft innebærer risiko for ulykker med et stort ødeleggelsespotensiale, sier Edvard Stang.

Mer atomkraft i Sovjet

Sovjetunionen har vedtatt å bygge 20 nye atomreaktorer i den europeiske delen av landet. Reaktorene utgjør en trussel mot Norge og andre naboland. Norske myndigheter må forlange innsyn, mener norsk forsker.

– Erfaringen fra kvaliteten på eksisterende sovjetiske atomkraftverk er skremmende. Norske myndigheter må forlange vestlig overvåking av konstruksjon og sikkerhet ved de nye reaktorene, sier forsker Edvard Stang ved Universitetet i Oslo.

Stang sier at Sovjetunionen har en tilbakestående materialteknologi, og metallindustrien klarer ikke å levere en kvalitet som holder for sikkerheten i reaktordelene. For å klare å utvikle atomkraften sin har Sovjet neglisjert både kjølesystem, innkapsling og bruk av høyteknologi ved reaktorene.

– Sovjetiske atomreaktorer har ikke gjennomgått en grunnleggende standardheving av sikkerheten etter Tsjernobylulykken, sier Stang.

Alexei Izyumov, økonom og seniorforsker ved det sovjetiske vitenskapsakademiet, sier at Sovjet ikke har noe valg.

– Vår økonomiske situasjon tvinger oss til å satse på atomkraft. Atomkraft er den klart billigste energiformen, men det er naturligvis basert på at vi ikke opplever en ny Tsjernobylulykke. En bilulykke kan bli kostbar for deg, men du fortsetter likevel å kjøre bil, sier Izyumov til N&M Bulletin.

Izyumov mener at de sovjetiske atomreaktorene er sikre nok, men han innrømmer at det finnes unntak.

– Nå blir et klart økologisk farlig atomkraftverk gjenåpnet ved den kjemiske fabrikken Nairit i Armenia. Risikoen førte til at det ble stengt for ett år siden, men nå blir det gjenåpnet på grunn av den økonomiske krisen.

Hard kritikk mot IAEA

Offisielle representanter for sovjetrepublikkene Ukraina og Hviterussland går kraftig ut mot IAEA-rapporten som bagatelliserer helsevirkningene etter Tsjernobyl-ulykken.

IAEA-rapporten omhandler de personene som i dag lever i de berørte områdene rundt Tsjernobyl, men går overhodet ikke inn på situasjonen for de 116.000 personene som ble evakuert fra et nå forbudt område på 30 kilometer radius like etter ulykken. IAEA-rapporten har heller ingen analyse av situasjonen for de tusenvis av ar-

beidere som ble brakt inn i området for å rydde opp under krisen.

I stedet har IAEA-ekspertene fokusert på situasjonen innenfor et område på 16.000 kvadratkilometer i republikkene Ukraina, Hviterussland og Russland som er blitt berørt av radioaktive vindskyer.

– Vi er bekymret for den

overdrevne optimismen i IAEA-rapporten, sier Ivan Kenik, som er visestatsminister i Hviterussland.

Sjefen for IAEA, Hans Blix, avviser kritikken fra Kenik og hans meningsfeller, og hevder at kritikerne minner om dem som i middelalderen forutså katastrofer på grunnlag av stjernebildene.

Takk for støtten!

Takk for støtten!

**Norsk Bryggeri-
og mineralvann
industriforening**
Uranienborg terrasse 2
0351 OSLO 3
Tlf: 02/46 56 20

**MØRE
TRAFO**

**TELEMARK
FYLKES-
KOMMUNE**

Sea Farm A/S
Tlf: 05/23 39 43

B&G
B & G REKLAMEBYRA
Postboks 5289 Majorstuen, 0303 Oslo 3.
Telefon: (02) 55 81 95. Telefaks: (02) 55 70 05
Besøksadresse: Frognerveien 22.

IDUN A/S

Arcade Shipping

**CPC
NORGE A/S**

NNV reviderer revidert

Naturvernforbundet ønsker å gi ytterligere 56 millioner kroner til NSB over det reviderte nasjonalbudsjettet. Bevilgningene til miljøvern i kommunene foreslås økt med 70 millioner. Flere andre poster øker også hvis NNV vinner fram. Men veifolket får mindre penger.

GUNNAR BOLSTAD

Naturvernforbundet forslår økninger på i alt 244 millioner kroner til de ulike miljøtiltakene, men vil at midlene skal hentes fra veisektoren. Får NNV det som de vil, blir 239 millioner kroner trukket tilbake fra tilsammen 11 veiprojekter.

Sysselsetting

Naturvernforbundet har beregninger som viser at miljørettede investeringer gir flere arbeidsplasser for midlene enn mer miljøfiendtlige alternativer. Ifølge forbundets endringsforslag regner man med at bare 20 øre pr. investert krone til veibygging går til lønnsmidler. Jernbanebygging antas å ha større ringvirkninger, slik at

man regner omlag 40 øre pr. investert krone til lønnsmidler.

Miljøverndepartementet har beregnet at deres prosjekter i snitt skaper fem arbeidsplasser pr. million kroner. Til sammenlikning må man investere omlag en million kroner for å sysselsette en person ved veibygging.

Reisemønster

Naturvernforbundet tar i sitt endringsforslag utgangspunkt i tendensen til endringer i transportmønsteret det siste året. Biltrafikken avtar sterkt, mens jernbanen opplever stor trafikkvekst. I tillegg synker også flytrafikken. I en slik situasjon bør man ikke fortsette å intensivere utbygging av veier og storflyplass, mener Naturvernforbundet.

Beskjedent

Naturvernforbundets endringsforslag er av relativt beskjedent størrelsesorden.

– Trøss alt dreier det seg om et revidert budsjett. Pengene skal kunne brukes i 1991. Derfor har vi funnet det mest hensiktsmessig å presentere forslag der vi positivt vet at pengene kan brukes i 1991. Men vi kommer til å legge fra oss beskjedenheten når vi kommer budsjettframlegget for 1992, sier samferdelskonsulent Sveinung Oftedal i Naturvernforbundet.

– Det blir jo ikke de helt store endringene ved våre forslag, men NSB får økt støtte og dessuten et signal om de kan starte satsingen på høyhastighetstog. Forslagene våre bør være akseptable i realpolitisk sammenheng, mener Oftedal.

Klimautredningen sendes på høring

Klimautredningen har gått ut til en bred høring med svarfrist 30. september. Høringen skal gi respons på klimautredningen og hvilke tiltak som partene i samfunnslivet planlegger å møte drivhuseffekten med.

ANDERS GJESVIK

I slutten av mai gikk klimautredningen ut til bred høring. Høringen omfatter næringslivet, politiske partier, frivillige organisasjoner, departementene, forskningssentra og universiteter. Formålet med høringen er å få fram partenes synspunkter på klimautvalgets tilrådninger og konklusjoner. Det er også meningen at høringen skal inneholde informasjon om hvilke planer partene har for å re-

dusere klimagassutslippene. Miljøverndepartementet satser på at høringsprosessen skal øke partenes bevissthet om drivhuseffekten.

Brasil-92 avgjør

Klimautredningen og høringsuttalelsene skal sammen legge grunnlaget for utformingen av en norsk klimapolitikk. Men det skjer ikke noe konkret før etter miljøkonferansen i Brasil i 1992, og i praksis blir denne konferansen avgjørende for norsk klimapolitikk. Etter kon-

feransen kan det komme en stortingsmelding.

– Den norske klimapolitikken skal utformes i takt med hva som skjer i andre land. Vi ønsker ikke å sette norsk næringsliv i en ugunstig konkurranseposisjon, sier spesialrådgiver Inger Johanne Wiese i Miljøverndepartementet.

Det blir laget en enklere kortversjon av klimautredningen som er beregnet på det brede publikum.

Bybane på vei inn

Bybane kan bli løsningen på samferdselsproblemene i norske byregioner. Som et ledd i Transportplanarbeidet i de ti største byene (TP10), har NSBs engineeringssavdeling utarbeidet en veileder for etablering av bybane – eller «light rail».

GUNNAR BOLSTAD

I første omgang presenterer NSB konsepter for bybaner i Trondheim, Grenland og Nedre Glomma-regionen. I stor grad tar planskissene utgangspunkt i det eksisterende jernbanenettet, med muligheter for å bygge ut nye traseer i bygatene.

Maksimalhastigheten for de aktuelle vognsettene er 70-80 km/h i egen trasé og cirka 50 km/h i bilgater. Erfaringene viser at kollektive reisetider er blitt redusert betraktelig ved overgang fra buss-systemer til bybane.

I Trondheim er investeringsbehovet anslått til 170-300 milli-

oner kroner for infrastrukturen ved en bybane fra Leangen til Kattem like sørvest for Heimdal. Banen vil på mesteparten av strekningen kunne benytte eksisterende jernbanespor, bortsett fra gjennom Midtbyen, der det må lages egen bybanetrasé.

I Grenland kan det gå mot en renessanse for den ærverdige Breviksbånen, slik Naturvernforbundet lenge har ønsket seg. Prinsippskissen som NSB har utarbeidet knytter sammen den «nye» stasjonen utenfor sentrum av Skien og den gamle nedlagte jernbanestasjonen i sentrum av byen med en gatetrasé, benytter eksisterende spor videre til Porsgrunn og dreier i en

ny sløyfe innom Hydros fabrikk på Herøya, en av Norges største arbeidsplasser. Herfra går den nye traséen videre til Skjelsvik der den kobles inn på det gamle jernbanespor til Brevik.

Brevikforbindelsen er ikke minst interessant i forbindelse med at NSB nå utreder en forbindelse mellom Sørlandsbanen og Vestfoldbanen, en tilknytning som meget mulig kan komme til å gå gjennom Brevik.

En bybane i Nedre Glomma-regionen har lenge stått høyt på Naturvernforbundets ønskeliste. Banen kan lett realiseres ved å benytte eksisterende spor, og kan forlenges inn i sentrum av Fredrikstad og Sarpsborg ved hjelp av gatetraseer.

Klart for NNV/NSB-avtale

NSB og Naturvernforbundet (NNV) har inngått et samarbeidsprosjekt med en ramme på rundt 800.000 kroner over to år. NNV skal engasjere en person som utvikler miljøprofilen til NSB.

ANDERS GJESVIK

Samarbeidsprosjektet går ut på at NSB betaler for at NNV skal ansette en person som veksler mellom de to fagmiljøene. Prosjektet omfatter i hovedsak miljørevisjon, profilering og personalmotivering i NSB.

– Prosjektet skal synliggjøre jernbanen og NSBs miljøvennlighet sterkere. Dette blir svært viktig fram mot Norsk jernbaneplan 1994-97. NSB og NNV kan samarbeide om konkrete saker som høyhastighetstog og dobbeltspor på Vestfoldbanen, sier Sveinung Oftedal i NNV.

Prosjektet kan også gi bedriftsøkonomiske gevinster for NSB. Eksempler på dette er ENØK-satsing og gjennomgang av ressursbruk.

Byråsjef i Næringsdepartementet, Paal Sørensen, har allerede sagt ja til å ta stillingen som prosjektleder. Sørensen er

utdannet som sivilingeniør ved NTH. Det vil også bli brukt ekspertise fra andre fagmiljøer i prosjektet.

Total gjennomgang

Miljørevisjonen skal omfatte en fullstendig miljøvurdering av hvert ledd i bedriftsstrukturen, for å finne forslag til forbedringer. Revisjonen vil blant annet omfatte produktvalg, energibruk, avfallsbehandling. Noen stikkord er drivstoffbruk og samkjøring bil/bane, spillolje og kjemikalier, opprydning langs jernbanelinjene, og emballasjebruk ved togservering.

Vurderingen skal klargjøre ansvaret for miljøtiltak på forskjellige nivåer i NSB, og det skal utarbeides krav til delleverandørers miljøbelastning ved anbud og kontraktforlynelser.

I profileringen skal det arbeides for å synliggjøre jernbanens klare miljøfortrinn gjennom reklame og informasjon.

Profileringen skal både trekke nye passasjerer til jernbanen, og bevisstgjøre dagens passasjerer om verdien av sitt valg.

– Hver for seg har NSB og Naturvernforbundet en solid forankring i folks bevissthet. Prosjektet kan gi oss større slagkraft sammen, og til å stå stødigere på egne bein, sier Oftedal.

I personalmotiveringen skal NSBs ansatte bevisstgjøres om at de jobber i en miljøtransportbedrift, og hvilket ansvar det pålegger dem for å utvikle den siden av bedriften videre.

NSB og NNV har i stor grad felles samferdselspolitiske målsetninger.

– En del av prosjektet blir derfor å dra veksler på hverandre i arbeidet med samferdsel og miljø. Naturvernforbundet skal utføre konkrete oppgaver for NSB, og det blir en stor utfordring, sier Sveinung Oftedal.

Takk for støtten!

INTERNATIONAL

 GPG Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

FLY OG MILJØ

Vil du vite mer,
kontakt

BRAATHENS SAFE

Informasjonsavdelingen
Tlf.: 59 70 00

BRUK MILJØ PAPIR
puri/finess

GEAFRO
Oilfield services as

North Sea Drilltrainer

VESTLANDSMEIERIET
HOUDEBOKTOR VIDE 4032 10 0000 - TELEFON 055 30 30 - TELEFAX 055 30 31 40

TFL
Treforedlingsindustriens Landsforening
Norwegian Pulp and Paper Association

Takk for støtten!

Avfall og boss kan du overlate til oss!

- sett oss på prøve

FREDRIKSTAD

En strøm av tjenester

Nye planer for Heidrun-gass

Fylkeskraft Østlandet har under utarbeidelse en plan som tar sikte på å anvende den gassen fra Heidrun-feltet som blir til overs dersom det ikke blir noe av Norsk Hydros planer om gasskraftverk. Naturvernforbundet stiller seg avventende til planen, som vil bli offentliggjort i august.

GUNNAR BOLSTAD

– Vi jobber med å finne alternativ anvendelse av Heidrun-gassen, sier direktør Per Løken i Fylkeskraft Østlandet.

– Dersom det blir bygget en metanolfabrikk og Heidrun-gassen blir ført til land, kan vi bruke den gassen som blir til overs til å redusere utslippene ved å erstatte andre fossile brenslers i industriell anvendelse i fastlands-Norge. Gass til bussbruk vil også komme som en direkte og naturlig konsekvens fordi gassen blir tilgjengelig i byområder. Dette vil gi miljøfordeler på den tynge og rutegående transportdelen.

Løken vil ikke slippe ut detaljopplysninger om planen, men det er på det rene at den resterende gassmengden ved bygging av en metanolfabrikk vil bli omlag 300 millioner kubikkmeter. Dersom det ikke blir noe av metanolfabrikken, og følgelig heller ingen rørled-

ning til land, vil Fylkeskraft Østlandet vurdere skipstransport fra Heidrun-feltet til Østlandet. Aktuelle havneområder er Grenland, Østfold og Drammensdistriktet.

– Vi kommer til å offentliggjøre planen i august, men må klarere prosjektet innad med våre samarbeidspartnere først, sier Løken.

Jernbane?

Etter det N&M Bulletin erfarer, vurderer Fylkeskraft Østlandet gasstransport med jernbane eller tankbiler fra Midt-Norge til Østlandet.

– For vår del er det viktig å unngå bygging av rørledninger, sier konsulent Tore Brænd i Naturvernforbundet. – Men hvis gassen fra Heidrun kan brukes til å erstatte olje eller kull i eksisterende virksomheter, stiller vi oss selvsagt positivt til prosjektet. Det er imidlertid en klar forutsetning at ikke gassen blir benyttet som et tillegg til annet forbruk, sier

Brænd, som ikke avviser at gass kan være en miljøvennlig mellomløsning på vei mot et bærekraftig energisamfunn.

Lure Saga

Og mens gigantene Statoil og Norsk Hydro fortsatt veksler om å påvirke stortingsrepresentantene med henholdsvis gratis lunsjer og grov kjeftbruk, er lillebror Saga i ferd med å utmanøvrere dem begge. Det private norske oljeselskapet har forsert planene om en utbygging av Midgard. Kommer de i mål før Heidrun-utbyggingen er en realitet, vil det straks bli lønnsomt å koble Heidrun-gassen på en rørledning fra Midgard. Ikke minst vil man få synliggjort at hverken Statoil eller Hydro har planer om å betale for gassen de vil ha. Dermed kan Heidrun-gassen havne i Storbritannia eller på kontinentet, der den i hvert fall kan benyttes til erstatning av kull og olje.

Full avfallsforvirring

Mens regjeringen lurar på hvor spesialavfallsanlegget skal ligge, har Halden kommune bestemt at det i hvert fall ikke skal ligge hos dem. Næringslivets aktører er på sin side i tvil om anlegget i det hele tatt bør bygges.

GUNNAR BOLSTAD

Det planlagte spesialavfallsanlegget er i ferd med å bli en like stor hodepine for regjeringen som hovedflyplassaken. Det er lagt lokk på saken, og fram til N&M Bulletin gikk i trykken, var det umulig å få noen kommentar fra offisielt hold. Men det kanskje mest aktuelle alternativet, Halden, har på sin side gjort det klart at de ikke vil ha anlegget. Alle partigrupper i Halden går nå i mot anlegget, og ordfører Bjørn Ståhl (AP)

stiller seg uforstående til at myndighetene kan overse en så betydelig lokal motstand.

Miljøverndepartementet vet også at et anlegg på Hjerkin vil skape enda større tumult, men sliter med Finansdepartementet som mener at nettopp Hjerkin er et billig alternativ.

De involverte industripartnere mener på sin side at saken er nokså bakvendt håndtert: – Først må vi danne et selskap. Deretter må dette selskapet få fullmakt til å bestemme lokalisering og teknologi, var gjennomgangstenen hos at-

te av de ni involverte partnerne som N&M Bulletin har snakket med.

– Det kan være fornuftig med andre alternativer. Ved å benytte endel av avfallet som produksjonsmateriale i for eksempel sementindustrien, er det ikke sikkert at vi trenger et sentralanlegg, sier Knut Bergevit-Larsen i Elkem.

– Vi bør gjenvinne mest mulig. Et sentralanlegg er ikke miljømessig riktig, mener Petter B. Hjertholm i Miljøindustri.

NINA-direktør:

– Skogplanting uaktuelt

Skogplantning i Europa er ikke aktuelt som et tiltak mot drivhuseffekten. Slik konkluderte en konferanse med skogforskere fra hele verden som nylig ble avholdt i Firenze.

– Skogplanting som tiltak mot drivhuseffekten er bare egnet til å tilsløre problemene, sier direktør Karl Baadsvik ved NINA.

ANDERS GJESVIK

– Skogplanting som tiltak mot klimaeffekten i Norge kan slå ut negativt i det norske klimagassregnskapet. Tiltaket vil i beste fall bare utsette problemet, og det har mange sikre negative bivirkninger. Skogplanting mot drivhuseffekten er bare egnet til å tilsløre de reelle problemene, som er de store utslippene av drivhusgasser fra transport og næringsliv. Det er her vi må redusere, sier direktør Baadsvik ved Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Baadsvik mener at det ligger reell miljøinteresse bak forslaget om å bruke skogplanting mot drivhuseffekten, men han tviler ikke på at forslaget også

er fremmet på grunn av kommersielle interesser fra skogbrukerhold.

Baadsvik har nettopp kommet tilbake fra en konferanse i Firenze med skogforskere fra hele verden. Konferansen konkluderte med at skogplanting er uaktuelt som klimatiltak i Europa. Tiltaket vil i beste fall gi marginale reduksjoner av CO₂-utslippene, i verste fall føre til at utslippene øker. Skogplanting kan være et interessant tiltak i tropiske strøk, der skogen vokser langt raskere og binder mer CO₂.

Kan øke problemet

Myrer er blitt foreslått som et egnet område for skogplanting. Trær som vokser binder CO₂, og utslippene av klimagassen

metan reduseres på grunn av økt lufttilgang i myra. Men myrer utgjør et enormt karbonlager med mengder av død biomasse. Ved skogplanting frigis store mengder CO₂ fra denne biomassen. Grøfting av myrene frigir nitrogenoksyd, som også tilføres når myra gjødsles. Konferansen konkluderer med at tilpanting av myr like gjerne kan øke drivhuseffekten.

Konferansen kom til at skogplanting utenom myrområder i beste fall bare gir marginale effekter i Europa. EF har planer om å plante skog på god dyrkbar jord, tilsynelatende som tiltak mot drivhuseffekten. Men en sterk drivkraft for tiltaket er at det vil redusere overproduksjonene i jordbruket.

Drivhuseffekten til Romsdal

I juli kommer drivhuseffekten for fullt i Nord-Møre og Romsdal. Vegetasjonsmatter fra Dovre skal flyttes nedover og vestover for å se hvordan vegetasjonen klarer seg ved en brå overgang til mildere vintere og varmere sommere.

ANDERS GJESVIK

Forskerne anslår at temperaturen i Norge vil stige med 2-3 grader i løpet av 30-40 år, på grunn av drivhuseffekten. Naturen har opplevd større temperatursvingninger opp gjennom historien, men aldri så brått. Hverken planter eller dyr får tid til å omstille seg til temperaturendringen.

De to første ukene i juni skal Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) og Vitenskapsmuseet i Trondheim simulere drivhuseffektens virkning på vegetasjonen. Det er laget flere modeller for dette, men denne

gangen skal det skje i praksis.

En kvadratmeter store og en halv meter dype vegetasjonsmatter med mose, lav, lyng, gress og urter skal skjæres ut på Dovre. Herfra skal mattene fraktes med lastebil til områder i Nord-Møre og Romsdal. Forflytningen vestover fører til at vegetasjonen blir utsatt for mildere vintere. Plantene får varmere sommere når de i tillegg blir flyttet ned fra lavalpin sone på Dovre til mellomboreal sone på Nord-Møre og Romsdal.

Sjokkvirkning

Vegetasjonsmattene skal flyttes til et nytt terreng som likner mest mulig på det gamle. Dette

gjelder jordsmonn, berggrunn og retning i landskapet. Da vil endringene i vegetasjonen hovedsakelig være et resultat av klimaendringene.

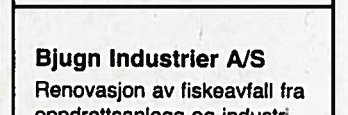
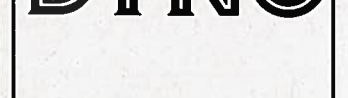
Forsker Jarl Inge Holten ved NINA sier at forsøket skal bedre forutsigelsene for hva som skjer med vegetasjonen når drivhuseffekten har slått til.

– Forsøket vil vise hvilke plantearter som klarer temperaturendringene, hvilke som bukker under, og hvor fort endringene skjer. Vi gir vegetasjonen et sjokk ved å flytte den over på en dag. Vi overdriver for å få fram resultater raskt, sier Holten.

Takk for støtten!

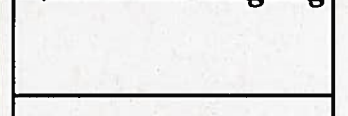
BERGEN - NORWAY

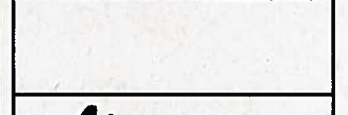
Tlf. 076/28 540

Bøndernes Salgslag

CHEMTEAM TANKERS AS

DET NORDENFJELDSKE DAMPSKIBSSKAB AS

Address: Kjøpmannsgt. 52 P.O. Box 87 7001 Trondheim Norway Telephone: +47-7-52 05 00 Telex: +47-7-52 05 15

NSB KUNDEKORT

**Et helt år
med kjemperabatt!**

TA TOGET – REIS MILJØVENNLIG

Vi dekker alle administrative og tekniske funksjoner for gjennomføring av store, komplekse ingeniøroppdrag

Kværner Engineering a.s

Oslo - Stavanger - Sandefjord

KVÆRNER

Postsparebanken

Metallurgisk Industris Landsforening
Federation of Norwegian Metallurgical Industries

*Meld deg inn i
Naturvernforbundet*
Tlf: 02/71 55 20

RIH Rutebilselskapene
i Hordaland

**Kollektiv-
transport er:**

- ☐ Trygg transport
- ☐ Ressurssparende
- ☐ Rasjonelt
- ☐ Nødvendig

– Og miljøvennlig!

Støtt kollektivnæringen

I samarbeid for et godt miljø

Rogalandsbonden har gjennom fornuftig bruk av innsatsfaktorer vist at han kan drive miljøvennlig landbruk. Vår salgsstatistikk forteller at bruken av fosforgjødsel er redusert med 70% de siste 10 åra.

Felleskjøpet setter store krav til kvalitet og egenskaper til de driftsmidler vi tilbyr – med et faglig råd på kjøpet.

Felleskjøpet Rogaland Agder

Hovedkontor: STAVANGER - Avdelinger og filialer: Haugesund - Sandeild - Årdal - Sandnes - Bryne - Varhaug - Flekkefjord - Lyngdal - Mandal - Kristiansand - Grimstad - Byglandsfjord - Tvedestrand

*Et institutt for anvendt
forskning og utvikling*

MILJØTEKNOLOGI

er integrert i våre satsingsområder:

- petroleumsteknologi
- industriforskning
- samfunnsforskning
- akvakultur, vannforskning og bioteknologi

ROGALANDSFORSKNING, Postboks 2503 Ullandhaug, 4004 Stavanger, Tlf. (04) 87 50 00, Telefax (04) 87 52 00

Befolkningsøkning på Brasil '92

Det ømtålige spørsmålet om verdens raske befolkningsøkning ser endelig ut til å bli tatt opp på FNs store miljøkonferanse i Brasil neste vår, skriver Dagens Nyheter. Ikke på dagsorden, men som et underliggende tema.

ANDERS GJESVIK

Lederen for FNs befolkningskommisjon (UNFPA), Nafis Sadik, er optimistisk.

– Jeg forventer meg at befolkningsproblemet kommer til å spille en nøkkelrolle på miljøkonferansen i Brasil. De fleste regjeringer er i dag enige om dette, sier Sadik.

På tidligere miljøkonferanser har befolkningsøkningen blitt feid under teppet. Temaet er svært politisk brennbar, og inneholder både religiøst, kulturelt, økonomisk og sosialt brennstoff. Det har vært en frykt for at en diskusjon om befolkningsøkningen kunne velte muligheten for å få til resultater på andre områder.

Sadik har selv mye av æren for at befolkningsproblemet har blitt tatt opp igjen. På et planleggingsmøte i Geneve i mars holdt hun et engasjert innlegg om emnet. Dette førte til at befolkningsproblemet ble diskutert både ved forhandlingsbordet og i korridorene. Sadik fikk også kraftig støtte fra flere regjeringer og organisasjoner.

Det blir regnet som sannsynlig at befolkningsproblemet ikke blir satt opp på dagsorden for Brasil-konferansen, men at emnet sniker seg inn bakveien gjennom de uoffisielle, men viktige, diskusjonene i korridorene.

Sør-Amerika bremser

Men det er ikke sikkert at be-

folkningsproblemet blir tatt opp i Brasil i 1992. De fleste land i Asia, Afrika og Europa går inn for at spørsmålet blir tatt opp. Men mange land i Sør-Amerika bremser. For dem er befolkningsproblemet for religiøst og økonomisk ladet. Spørsmålet skal diskuteres på en egen stor konferanse i 1994, og motstanderne mener at det er tidsnok.

UNFPA mener at spørsmålet ikke kan utsettes. De fleste store menneskelige katastrofer i den tredje verden er koblet til befolkningsproblemet, som også utgjør en gigantisk hindring for å løse miljøproblemene. Verdens befolkning er i dag på 5,4 milliarder, og i 2025 har den trolig nådd 9 milliarder.

Natur og Ungdom og Kystlaget Viken skal seile et vikingskip rundt Sverige til Sovjetunionen i sommer. Underveis skal de gjøre miljøvernstrandhogg i samarbeid med lokale miljøverngrupper.

Avreise Oslo blir 30. juni, Stockholm 30. juli, Tallinn 4. august, Novgorod 7. september. Neste sommer fortsetter de fram på elvene til Istanbul. Det er ennå plasser ledige for 120 kroner dagen.

Kontakt Natur og Ungdom, 02-364218, Torggata 34, 0183 Oslo.

Den britiske miljøvernministeren Michael Heseltine har nedsett en komité som skal gi råd om næringsliv og miljø. Blant de 23 medlemmene i komiteen er representanter for Norsk Hydro i Storbritannia, IBM og ICI. Leder er Shell-sjefen i Storbritannia, John Collins.

Heseltine ber også Storbritannias 1.000 største selskaper om å etablere en «grønn klubb» som skal ha tre mål:

Redusere forurensningen fra miljøfiendtlige prosesser, fremme miljøvennlige produkter gjennom miljømerking og øke Storbritannias markedsandel for utstyr som katalysatorer og avsvovlingsanlegg. Heseltine har også foreslått miljørevisjon av bedrifter – riktig nok frivillig. Dette er likevel et tegn i tiden, skriver Independent on Sunday, og mener det vil bli vanskelig selv for de mest gjensidige bedrifter å unngå miljøspørsmål.

Et av de viktigste ozon-ødeleggende stoffene viser seg å gjøre mer skade i atmosfæren enn tidligere antatt, i følge en ny amerikansk regeringsrapport.

Rapporten viser at det tar 50 prosent lenger tid å bryte ned hydroklorfluorkarbondet (hcf) enn tidligere tester har vist. HCFC er blitt sett på som det beste alternativet til bruk av klorfluorkarbondet (KFK) for rensing av elektronisk utstyr. Den amerikanske rapporten konkluderer imidlertid at

HCFC fortsatt er et akseptabelt alternativ, selv om det nærmer seg grensen.

De to tyske ekspertene på internasjonal miljørett, Wolfgang og Francoise Burhenne, er tildelt Sasakawa-prisen for 1991. Prisen blir delt ut av FNs miljøorganisasjon, UNEP, og regnes blant de mest prestisjetunge i verden.

– Ingen andre har gjort så mye for å styrke den internasjonale miljørettens posisjon som et fundamentalt element i miljøforvaltningen. De har vært direkte involvert i nesten alle de store konvensjonene som har dreid seg om vernespørsmål de siste 15-20 årene, sa sjefen for UNEP, Mostafa Tolba, da prisen ble delt ut i Stockholm på verdens miljødag, 5. juni.

Tidligere vinnere av Sasakawa-prisen er blant andre Chico Mendes (post mortem), Lester Brown og Verdenskommisjonen for jordas miljø og utvikling (Gro-kommisjonen).

Takk for støtten!

SNSI
Store Norske
Stinnes Intercoal AS

Tlf: (02) 95 06 90

**NORA
INDUSTRIER A.S**

4440 Tonstad
Telefon (043) *70 200

Kraftdebatten tilspisses i sommer

– Kraftutspillet fra Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) er politisk helt urealistisk. I tillegg er det et spørsmål om folk på kontinentet i det hele tatt er

interessert i å kjøpe ny norsk vannkraft med full kapitalbelastning, sier generaldirektør Erling Diesen i Norges Vassdrags- og Energivesen (NVE).

GUNNAR BOLSTAD

Det brygger opp til en heidundrende kraftdebatt, der alliansepartnere byttes ut i takt med skiftende taktikk. Akkurat nå er det selve storskrubben, NVE, som er en av Naturvernforbundets fremste allierte, mens NHO har forent motstridende interesser i et ønske om en offensiv satsing på mer kraftutbygging.

NHO har tilsynelatende endelig greid å samle troppene bak en felles energistrategi. Oppgradering av gamle kraftverk, samt storstilet utbygging av nye vassdrag og gasskraftverk, er resepten som skal sikre både den kraftkrevende industrien og eksport av norsk kraft. Tidligere har det vært kraftige interessekonflikter mellom den kraftkrevende industrien og den delen av industrien som ser muligheter til å selge teknologi til eksportprosjekter.

I et NHO-notat skrevet av fagsjef Geir Høiby, betimelig lekket til Aftenposten, heter det at både norsk kraftkrevende

de industri, samt industri som leverer utstyr til kraftverk vil nyte godt av utbygging og eksport av el-kraft.

Men det er en skjør enighet NHO-bedriftene har kommet fram til. Trolig er det uaktuelt for den kraftkrevende industrien å slutte seg til et råkjør for krafteksport dersom det ikke samtidig settes i gang massiv utbygging av ny kraft.

Strategisk betydning

– Norske vann- og gassressurser har stor strategisk betydning for Europa. Dette bør brukes målrettet i vår egen næringsutvikling i Norge, sier direktør Andreas Krogh i Metallurgisk Industris Landsforening.

– En mer markedsorientert kraftforsyning i Norge vil bidra til bedre utnyttelse av våre energiresurser. Flere tilbydere og friere adgang til distribusjonsnettene gjør energiforsyningen mer rasjonell.

Industrien bør gis adgang til kjøp av hjemfalkraftverk, og til å erverve eierandeler i eksis-

terende verk for å sikre sin egen kraftforsyning og for å skape en mer variert eierstruktur i markedet.

Legger myndighetene forholdene til rette for utnyttelse av energiresursene gjennom oppgradering av eksisterende verk og utbygging av ny kostnadseffektiv vannkraft og gasskraft, vil det komme industrien i Norge og brukere i andre land i Europa til gode. Vi er selvsagt klar over at en rekke forutsetninger må oppfylles for å nå en slik målsetting, og at det kan ta tid før dette modnes helt. På sikt tror vi at myndighetene vil være interessert i en slik utvikling, hevder Krogh.

Altfor dyrt

– Ny norsk vannkraft blir for dyr til eksportformål, mener Erling Diesen i NVE. Han ønsker seg heller en forbedring av det nordiske utvekslingssystemet. De to siste årene, som var gode kraftproduksjonsår for Norge, førte til at Danmark kunne redusere sine utslipp fra kullkraftverkene betydelig.

– I NORDEL jobber vi intenst med dette. For Norges del håper vi på noe bedre økonomiske kår.

– Har NVE skiftet side i norsk kraftdebatt?

– NVE er ikke ute etter å legge alt i rør, selv om vi kanskje kommer til å gå inn for å bygge ut noe. I august avslutter vi behandlingen av Verneplan IV og vil trolig bli stående i en mellomsituasjon. Noen vil tinte på oss uansett, mener Diesen, som medgir at det har skjedd en helt markant endring i landskapet i norsk energidebatt.

– Den nye energiloven er Naturvernforbundets beste venn. Ved hjelp av energilovens bestemmelser om energiplaner, med ENØK, skal vi kunne greie oss uten større vassdragsutbygginger i 90-årene. Problemet oppstår når den kraftkrevende industrien og treforedlingsbedriftene krever ny kraft tilsvarende fem TWh. Å bygge ut så mye gjennom nye vassdrag er helt urealistisk. Dermed blir spørsmålet – vil vi ha gasskraftverk?

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder ut 1991.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto en.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NATURVERNFORBUNDET

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5